

Quotenabhängigkeit bei den gebührenfinanzierten Sendeanstalten und deren zunehmende Angleichung an Privatrundfunk und *Boulevardmedium*. (Frankfurter Rundschau vom 16.03.2005).

Bruttomarge (Anteil des Bruttogewinns am Umsatz eines Unternehmens). Der Umsatz wuchs nur moderat um 2,5 Prozent und höhere Kosten des Verkaufs drückten die *Bruttomarge*. (Frankfurter Allgemeine Zeitung vom 22.06.2005).

Chancentod (Sportler im Mannschaftssport, der häufig Gelegenheiten zum Sieg verspielt). Dieses Unvermögen vor dem gegnerischen Tor hat dem einstigen Torschützenkönig der zweiten Bundesliga in Berlin den unschönen Beinamen *Chancentod* eingebracht. (Berliner Zeitung vom 10.05.2005).

– **англійських та французьких:**

Computersabotage oder **Computer-Sabotage**. Zur Höchststrafe von fünf Jahren Haft für *Computersabotage* dürfte es aber nicht kommen. (Berliner Zeitung vom 13.05.2004).

Exzellenzcluster (Erstklassiger fächerübergreifender Forschungsverbund). In einem gestaffelten Verfahren, sollten zunächst Graduiertenschulen und *Exzellenzcluster* in den Jahren 2006 bis 2011 gefördert werden. (Der Tagesspiegel vom 08.02.2005).

Jobmisere oder **Job-Misere** (Krisensituation, die durch einen Mangel an Arbeitsplätzen gekennzeichnet ist). Auf die Frage, wer die Schuld an der *Jobmisere* trage, antworten 33 Prozent: "In erster Linie die Bundesregierung". (Die Welt vom 26.02.2005).

Renommierclub (Erfolgreicher Fußballverein). Der 33-jährige Angreifer unterschrieb beim französischen *Renommierclub* einen Zweijahresvertrag. (Schwäbische Zeitung vom 06.06.2006).

Mobile Commerce oder **Mobile-Commerce** (Handel und Dienstleistungen per Mobilfunk). Auch das Mobile Banking sei sicher Zukunftsträchtig allgemein werde der *Mobile-Commerce* für diverse Bereiche zunehmen. (ZDF heute vom 10.12.2004).

Таким чином, розглянувши нові лексичні одиниці у публіцистичному стилі мовлення, доводимо висновку, що використання неологізмів допомагає адресантові створити сучасну перспективу у дискурсі, підкреслити у ньому актуальність сьогодення. Вони ексцентричні, оскільки за їх допомогою відображається соціальна психологія людей. Доцільність вживання цих інновацій зумовлена лінгвістичними та екстралінгвістичними факторами. Аналіз підтвердив, що у сучасній німецькій мові переважають неологізми-композиції, які побудовані з німецьких компонентів, що є свідченням того, що німецькі носії мови піклуються про її чистоту. Набувають поширення також змішані неологізми-композиції, серед яких домінують німецько-англійські, які пристосовуються до орфографічних норм німецької мови, рідше вживаються запозичені англійські композиції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конопачка Я. О. Семантична неологія в сучасному французькому медіадискурсі // АКД філол. наук. – К., 2005. – 20 с.
2. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. – К.: Либідь, 1992. – 248 с.
3. Oguy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache. – Winnyts'a "Nowa knyha", 2003. – 403 S.
4. Quasthoff U. Deutsches Neologismenwörterbuch. Neue Wörter und Wortbedeutungen in der Gegenwartssprache. Walter de Gruyter. – Berlin. New York, 2007. – 690 S.
5. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – VEB Bibl. Institut Leipzig, 1984. – 307 S.

Ущина В. А., Писарська О. С.
(Луцьк)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі англомовного політичного дискурсу)

У статті розглядаються мовні репрезентації психічних, соціальних та етнокультурних рис мовної особистості політика в англомовному середовищі з теоретичних позицій постмодернізму. Аналізуються мотиваційний, когнітивний, соціолінгвістичний, ситуативний, емотивний компоненти політичної мовної особистості та їх вплив на вербалізацію маніпулятивних комунікативних стратегій у політичному дискурсі.

В статье рассматриваются языковые репрезентации психических, социальных и этнокультурных особенностей языковой личности политика в англоязычной среде, Анализ производится в теоретической парадигме постмодернистской коммуникации. Изучаются мотивационный, когнитивный, социолингвистический, ситуативный и эмотивный компоненты политической языковой личности и их влияние на вербализацию манипуляционных коммуникативных стратегий в политическом дискурсе.

The article deals with the psychological, social, ethnic and cultural features of the linguistic personality of a politician in the English-speaking society. The postulates of postmodernist communication served as a theoretical framework for the present study. Motivational, cognitive, sociolinguistic, situational and emotional elements of the political linguistic personality are being analyzed.

Звернення до теми людського фактора в мові сприяє зміні лінгвістичної парадигми сьогодення. Відбувається перехід від вивчення власне лінгвістики до вивчення лінгвістики антропологічної, в центрі якої знаходиться людина зі своїми психічними особливостями, формами соціального існування і культурною діяльністю. Мовленнєва поведінка складає основу сутнісних характеристик особистості. Спроби виділити особливості мовленнєвої поведінки привели до виникнення в науці нового об'єкта вивчення – мовної особистості. Ідеї антропоцентризму сприяють тому, що наука про мову розглядає особистість з позицій соціо- та прагмалінгвістики. Розбудова лінгвістичної концепції мовної особистості, яка передбачає включення до лінгвістичного аналізу особистісних якостей мовця [4, 8, 13, 14], зумовила підвищення інтересу до вивчення як мовних, так і позамовних чинників мовленнєвої комунікації. Предметом вивчення стали мовні засоби репрезентації психічних [8, 12], соціальних [2, 7, 9] та етнокультурних [5, 7, 10] рис мовця. Розмаїття зазначених аспектів свідчить про складність і багатогранність феномену мовної особистості та виявляє тенденцію інтегрування підходів до її вивчення.

З позиції антропоцентричної парадигми людина пізнає світ через усвідомлення себе, своєї теоретичної і предметної діяльності в ньому, визначаючи ієрархію цінностей, яка виявляється в мові людини, а центром уваги стає особа носія мови – мовна особистість. Мовленнєва поведінка складає основу сутнісних характеристик людини. Спроби виділити особливості мовленнєвої поведінки політика спричинили виокремлення нового об'єкта вивчення – політичної мовної особистості. Таким чином, **мета статті** полягає у виявленні закономірностей формування мовної особистості політика та дослідженні механізмів її ефективного функціонування в політичному дискурсі.

Когнітивні аспекти функціонування особистості, інтелект людини виявляються в мові, тому, як вважає О.М. Осіянова, говорити про людину можна лише як про особистість, втілену у мові. Мовна особистість, на думку автора, складається зі здатності людини здійснювати різні види мовленнєво-мисленнєвої діяльності і використовувати різноманітні комунікативні ролі в умовах соціальної взаємодії один з одним і оточуючим їх світом [25, с. 191].

Слідом за Наумовим, під мовною особистістю ми розуміємо носія мови, що спроможний реалізувати в мовній діяльності сукупність мовних засобів, які характеризують певну частину мовного колективу (соціальну групу) в даному темпоральному просторі. В основу дослідження мовної особистості покладено вивчення її мотиваційного, когнітивного, соціолінгвістичного, ситуативного, емотивного компонентів та їх вплив на вербалізацію комунікативних стратегій у політичному дискурсі [24, с. 12].

Політичний дискурс – це явище, з яким ми стикаємось щоденно. Боротьба за владу є основною темою та рушійним мотивом цієї сфери спілкування. Оскільки ця боротьба реалізується за допомогою мови, а мова є проміжною ланкою між зовнішнім світом та людиною, то лінгвістичні дослідження в межах політичної науки є необхідними. Більшість праць, присвячених аналізу політичного дискурсу, відносяться до галузі лінгвопрагматики: в них дається детальний аналіз численного арсеналу мовних засобів, що супроводжуються різноманітними конотаціями, які формують у читача відповідне ідеологічне спрямування [1; 2; 3; 5; 6; 9; 11; 12].

Особливо актуальними є питання, пов'язані з соціальною властивістю слова в аспекті політичного впливу, його потенційної спроможності суттєво впливати на процес відображення людиною дійсності, а також її поведінки і суспільної діяльності. Е. Шейгал зазначає, що факт вживання мови в політичних цілях виявляється в семантичній структурі речення, оскільки тут яскраво проявляються мовні інтенції політичної мовної особистості і “пропагандистське втручання в мову” [28, с.4].

Політик як особлива мовна особистість

У добу постмодернізму та постструктуралізму універсальними принципами світоспоглядання стають симуляція (удавання), гра та іронія як прояв невідповідності між прямим смислом висловлювання та його прихованим значенням. Відомий французький філософ Жан Бодріяр для трактування постмодернізму увів термін “симулякр”, як альтернативу феномену ідентичності, що означає “образ відсутньої дійсності, копія, яка не має оригіналу, репрезентація того, чого не існує в реальності”. [15, с.10]. За Ж. Бодріяром, смисл не створюється, а його розігрують, замінюючи комунікацію симуляцією спілкування. Симулякр – це знак, що втратив смислову цінність, або породження реального “без джерела реальності” [3, с. 10]. Іншими словами, як зазначав французький

філософ Жак Дерріда у своїх концепціях деконструктивізму, це - “присутня відсутність” [20, с. 84]. Тому ідеологія постмодерністської комунікації спрямована на симуляцію сюжету, в його явному смислі [24, с. 301]. У нашому дослідженні лінгвістичних засобів формування мовної особистості політика (далі політична мовна особистість – ПМО) ми враховуємо факт симуляції “сюжету” промов, метою якої є маніпулятивний вплив на інтерпретаційні процеси реципієнтів політичного тексту. Прикладом може слугувати *симуляція добробуту громадян*, адже здобути довіру пересічного виборця легше, створивши у нього ілюзію турботи про реалії його життя, аніж шляхом пропагування власних політичних планів, програм та проєктів. Причому, часто у повідомленнях політиків ця турбота має персоніфікований та індивідуалізований характер.

Проаналізуємо уривок із промови кандидата у президенти США на виборах 2008 Хіларі Клінтон, успіх якої був зумовлений ретельно продуманим вибором адресата висловлювання з його чіткою деталізацією: добробут гарантувався майже всім категоріям громадян, які входили у рамки референції:

[1] *It's about the people who have shared their problems with me, looking for solutions. The mother whose insurance company wouldn't pay for her child's treatment. The couple so determined to send their daughter to college... The veterans who come home only to find they don't have the healthcare, the compensation, and the services they need. It's about the unions and businesses who are training people for green collar jobs. It's about the auto companies and auto workers who want higher gas mileage cars... It's about our scientists and researchers who want to be able to do stem cell research right here... It's about our contractors and construction workers who want to get to work to rebuild America...*

Мовцеві вдалося охопити різні соціальні групи населення у футурально-орієнтованих висловлюваннях, у яких їм гарантується ріст добробуту за умови її перемоги у виборах 2008. Використовуючи анафоричні повтори у паралельних конструкціях “*It's about*”, Продуцент підкреслює вияв піклування про громадян США, топікалізуючи різні категорії Реципієнтів висловлювання, зокрема робітників, ветеранів, науковців, бізнес компаній, державних об'єднань, а також пересічних матерів та їх сімей, що створює картину всеохоплюючої турботи кандидата у президенти про різні верстви населення. Цікавим є використання означеного артикля “*the*” з кожною категорією громадян, які є об'єктом симуляції добробуту, що надає висловлюванню персоніфікований, особистісний характер. Крім того, у даному уривку спостерігається семантична залежність між елементами інформації, яку можна моделювати як відношення фігурно-фонових зв'язків, де “*people*” виступає як фоновий елемент зв'язку (ground), а – “*the mother, the couple, the veterans, auto workers, scientist and researchers, construction workers*” – фігури (figures), що мають якісні властивості фону. Таким чином, мовець, з одного боку, узагальнює, надаючи своєму повідомленню масштабності, - обіцянка задовольнити потреби багатьох людей, а з іншого боку, індивідуалізує, демонструючи обізнаність з життям і проблемами кожного окремого громадянина та готовність йому допомогти. Ми вважаємо, що політик-симулякр використовує такі стратегічні ходи заради досягнення власних інтенцій – здобуття влади та авторитету, прагнення маніпулювати свідомістю громадян та продовжити політичну історію власного сімейства (пані Клінтон неодноразово висловлювала бажання долучитися до творення Клінтонами історії не лише власної країни, а й усього світу: “*I want to make a history*”, – *Hillary R. Clinton*). Таким чином, Хіларі Клінтон у процесі симулякризації намагається створити образ дбайливого політика, який, однак, не завжди відповідає внутрішньому змістові її особистості.

Наведені приклади демонструють, що основна мета мовця-політика переконати електорат з метою отримання більшості голосів, забезпечивши собі тим самим перемогу у виборах, визначне місце у політичному житті держави. Отже, особливі умови політичного дискурсу сприяють створенню спеціальних механізмів становлення та функціонування мовної особистості, що суттєво відрізняються від механізмів конструювання мовної особистості у повсякденних ситуаціях спілкування.

У результаті аналізу ми приходимо до висновку, що мовна особистість політика – це особлива мовна особистість, яку ми називаємо “політичною мовною особистістю” (ПМО). Основною характеристикою мовленнєвої діяльності ПМО є використання таких мовленнєвих і немовленнєвих дій та стратегій, що сприяли б створенню образу, який найдужче сподобається виборцям, але який не обов'язково відповідає внутрішньому (справжньому) змістові кожної окремо взятої особистості політика. Практично всі учасники сучасної політичної гри, які конструюють свої сутності за допомогою мови, є потужними симулякрами, а симуляція – базовий компонент сучасної політичної комунікації. Отже, для повноти аналізу політичної мовної особистості необхідно враховувати не лише її структурні елементи, а й процес симулякризації, що охоплює всі рівні політичної практики у нинішньому світі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова О. В. Проблема экспрессивного синтаксиса. – М.: “Высшая школа”, 1984. – 211 с.
2. Алпатов В. М. Об антропоцентричном и системцентричном подходах к языку // Вопросы языкознания. – 1993, № 3. – С. 15 – 26.
3. Аристотель. Риторика, кн. 3 // Аристотель и античная литература. – М.: Наука, 1978. – С. 164 – 229.
4. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования). Изд. 2-е, перераб. – Л.: Просвещение, 1981. – 295с.
5. Бадрак В. В. Фактори ефективності впливу преси на електорат: Дис...канд. філол. наук: 10.01.08 / Київський ун-т ім. Т.Г.Шевченка. Інститут журналістики. – К., 2000. – 250 с.
6. Баранов А. Н. Аргументация как языковой и когнитивный феномен // Речевое воздействие в сфере массовой коммуникации. – М., 1990. – С. 40 – 52.
7. Баранов А. Н. Казаревич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. – М.: Знание (Новое в жизни, науке, технике. Наука убеждать: риторика). – 1991. – 64 с.
8. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – 424 с.
9. Бевзенко Л. Д. Глубиннопсихологический фактор как основа самоорганизационного анализа динамики социальных систем // Философская и социологическая мысль. – 1996. – №5 - 6. – С. 36 – 75.
10. Белл Р. Т. Социолінгвістика. Пер. с англ. / Под. ред. Доктора філол. Наук проф. А. Д. Швейцара. – М.: Междунар. Отношения, 1980. – 320 с.
11. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. – К.: Киевский университет имени Тараса Шевченко, 1997. – 300 с.
12. Беляева Г. Н. Коммуникативная ситуация и речевые акты просьбы в английском языке. // Иностранные языки в школе. – 1987, № 1. – С. 6 – 7.
13. Бенвенист Э. Общая лингвистика: Пер. с фр. – М.: Прогресс, 1974. – 447 с.
14. Блакар Р. Язык как инструмент социальной власти // Язык и моделирование социального взаимодействия. – М.: Прогресс, 1987. – С. 88 – 125.
15. Бодряк Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Основи, 2004. – С. 10 – 43.
16. Будагов Р.А. Введение в науку о языке. – М.: Просвещение, 1965. – 492 с.
17. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация: пер. с англ. – М.: Прогресс, 1989. – 321 с.
18. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика // Пер. с англ. и нем., Волгоград: Перемена, 1997. – 139 с.
19. Демьянков В. З. Загадки диалога и культура понимания // Текст коммуникации. – М., 1991. – С. 109 – 116.
20. Деррида Ж. Письмо и различие. Пер. с фр. д. Кралечкина М. Академический проект, – 2007. – 495с.
21. Зборовська Н. В. Психоаналіз і літературознавство. – К.: Академвидав, 2003. – С. 229 – 310.
22. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987. – 261с.
23. Колшанский Г. В. Коммуникативная функция и структура языка. Едиториал УРСС, М.: Наука, 2006. – 261с.
24. Наумов В. В. Лингвистическая идентификация личности. Изд. 2-е. – М.: КомКнига, 2007. – 240 с.
25. Осиянова О. М. Языковая личность XXI века: проблемы и перспективы / О. М. Осиянова // Вестник ОГУ. – 2002. – №6.
26. Степанов Ю. С. Имена, предикаты, предложения: семиологическая грамматика, - М., 2002. – 360 с.
27. Ущина В. А. Соціолінгвістична категорія домінантності та її реалізація в англійському політичному дискурсі Дис...канд. філол. наук: 10.02.04. – Л., 2002. – 210 с.
28. Шейгал Е.И. Категория прогностичности в политическом дискурсе // Язык, сознание, коммуникация, - М., 2000. – Вып. 14. – 31 с.
29. Fairclough, N. L. & Wodak R. Critical Discourse Analysis. In: T.A. Van Dijk (Ed.), Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction. Vol. 2. Discourse as Social Interaction. – London, Thousand Oaks, New Dehli: Sage Publications, 1997. – P. 258 – 284.

**Царьова С. О.
(Харків)**

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОПИСУ ВИНАХОДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Стаття присвячена лінгвістичним особливостям перекладу патентної документації з англійської на українську мову, надана лінгвістична класифікація термінів, розглядається проблема синонімії термінів.

Статья посвящена лингвистическим особенностям перевода патентной документации с английского на украинский язык, представлена лингвистическая классификация терминов, рассматривается проблема синонимии терминов.

The paper discusses linguistic peculiarities of patent documentation translation from English into Ukrainian, presents linguistic classification of technical terms, analyses the problems of patent terms synonymy.